

**Check Up
Provera**

Wichtige historische Namen und Begriffe/ Važna istorijska imena i pojmovi:

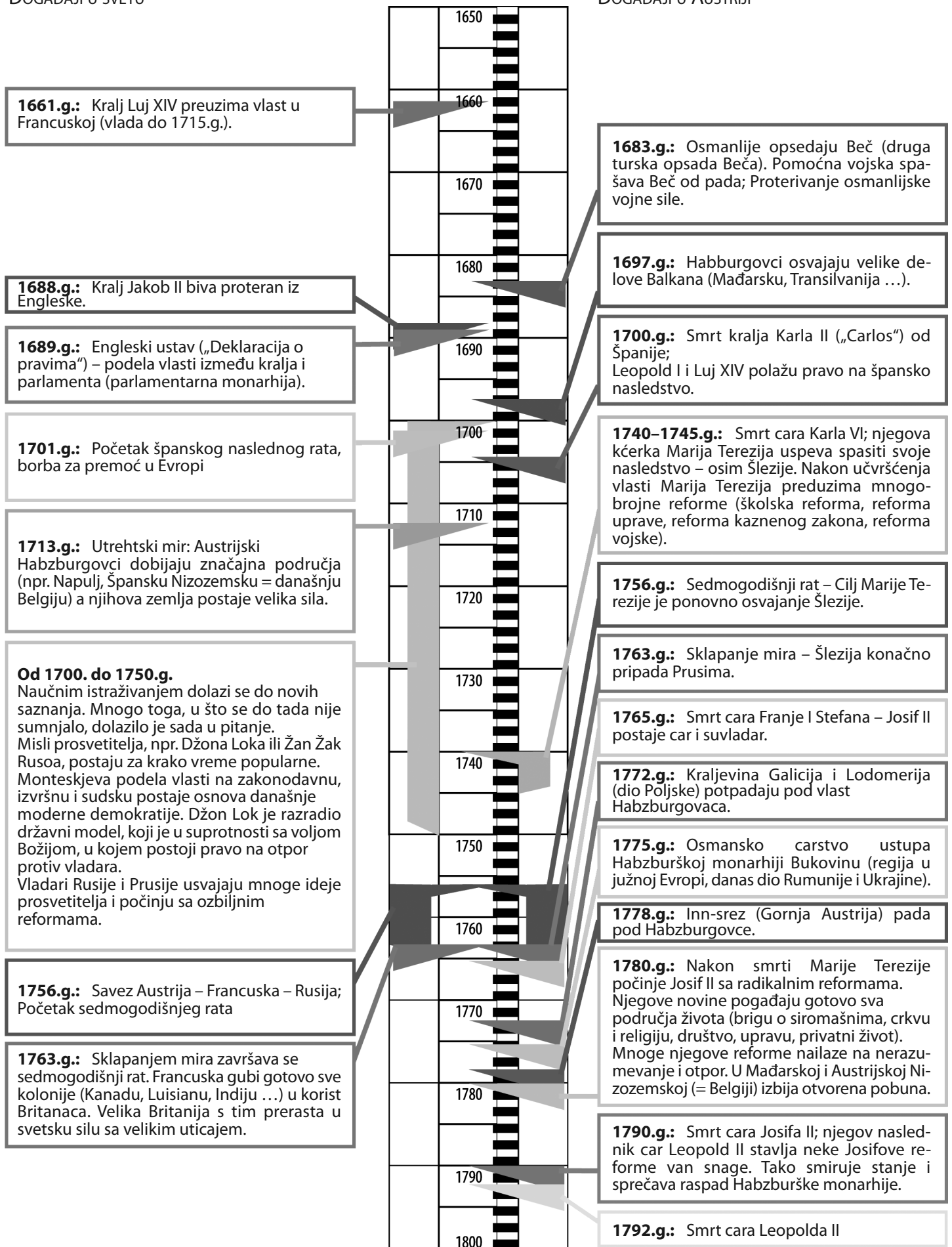
- **Erkläre sie in Stichworten.**
- **Objasni ih pomoću ključnih pojmova.**

Preußen	
Russland	
St. Petersburg	
Zar Peter der Große	
<i>Spießbrutenlauf</i>	
Bukowina	
Erzherzogin Maria Theresia	
Galizien	
Innviertel	
Kaiser Karl VI.	
König Friedrich II.	
Lodomerien	
Österreichischer Erbfolgekrieg	
Pragmatische Sanktion	
Grundbücher	
Heeresreform	
Schulreform	
Strafgesetzreform	
Verwaltungsreform	
Kaiser Joseph II.	
Kaiser Leopold II.	
Sprachenverordnung	
<i>Gewerbefreiheit</i>	
<i>Klappsarg</i>	
<i>Toleranzpatent</i>	
<i>Untertanenpatent</i>	
Lebensbedingungen	
<i>Schloss Schönbrunn</i>	
<i>Tiergarten</i>	

Zusammenfassung – „Absolutismus und Aufklärung“ (Mitte 17. Jh. bis Ende 18. Jh.)
Sažetak – „Apsolutizam i prosvetiteljstvo“ (sredina 17. do kraja 18. veka)

INTERNATIONALES GESCHEHEN /
 DOGAĐAJI U SVETU

ÖSTERREICHISCHE EREIGNISSE /
 DOGAĐAJI U AUSTRIJI

Revolutionen und Gegenbewegungen

Revolucije i kontrarevolucije

(Ende 18. Jh. bis Mitte 19. Jh.)

(kraj 18. do sredine 19. veka)

1. Die Entstehung der Vereinigten Staaten von Amerika

1. Nastanak Sjedinjenih Američkih Država

Kolonien werden zu den United States of America („USA“) / Kolonije postaju Sjedinjene Američke Države („SAD“)

Stvaranje SAD kao demokratske zemlje bez kralja je u 18. veku bila velika senzacija. Do danas je SAD za mnoge ZEMLJA bezgraničnih mogućnosti.

Kolonisten und die indigene Bevölkerung („Indianer“) / Kolonijalisti i domoroci („Indijanci“)

„Indianer“/„Indijanci“, Jamestown/Džejmstaun, Siedler/naseljenici – Lakota/Lakota, Pueblo/Pueblo, Sioux/Sijuks

Nakon Španaca, Francuza i Holanđana poslali su i Englezi svoje naseljenike na istočnu obalu Severne Amerike. Oni su osnovali 1607.g. koloniju Džejmstaun.

■ Život kolonista ili naseljenika: Svakodnevica je za Evropljane bila jako teška. Izuzetno jake zime i hladnoća, na koje došljaci iz Evrope nisu bili navikli, su ih dovodili do neizmoglosti. Mizerni prinosi na poljima, glad i bolesti odneli su dve trećine života. Ali na kraju su se postepeno navikavali na nove

klimatske uslove. U toku vremena sve je više Engleza dolazilo na teritoriju domorodačkog stanovništva (koje je od strane belaca nazvano „Indijancima“) (► M-1, M-2).

■ Razlozi iseljavanja u Ameriku: Iseljenici su se nadali verskoj slobodi, ekonomskom uspehu i životu bez samovolje plemstva. Kod mnogih je želja za avanturizmom bila jedan razlog više.

* Indijanci sebe ne zovu Indijancima. U Kanadi sami sebe zovu „Prva nacija“ a u SAD „Izvorni Amerikanci“.

- **Beschreibe den Alltag der Menschen in Nordamerika.**
- **Opiši svakodnevicu ljudi u Severnoj Americi.**

- **Erläutere die Beweggründe der Auswanderer.**
- **Pojasni razloge iseljenika za odlazak u Ameriku.**

Der Freiheitskampf der englischen Siedler und die Gründung der USA / Borba naseljenika za slobodu (Američki rat za nezavisnost) i stvaranje SAD

George Washington/Džordž Vašington, Gouverneur/gouverner, Siebenjähriger Krieg/Sedmogodišnji rat, USA/SAD, Verfassung/ustav – Boston Tea Party/Bostonska čajanka

Do 1732.g. nastalo je 13 britanskih kolonija. Na čelu svake kolonije stajao je upravnik, imenovan od strane Velike Britanije („gouverner“). Upravu su u najvećoj meri organizovale same kolonije (► M-3).

■ Koraci prema nezavisnosti: U Sedmogodišnjem ratu (1756.–1763.g.) su Britanci i Francuzi ratovali također i u Severnoj Americi. Kada su Britanci pokušali velike ratne troškove prebaciti na naseljenike, nastala je velika svađa, pa čak i pucnjava između vojnika i naseljenike. Na kraju su

se kolonije proglasile 1776.g. za nezavisne, što je dovelo do rata sa Engleskom (► M-4). Zahvaljujući francuskoj pomoći, rat su dobili kolonisti (1783.g.). Od kolonija je nastalo 13 nezavisnih republika. Svaka od njih je dobila svoj ustav.

■ Stvaranje SAD: 13 nezavisnih republika su 1789.g. ušle u državnu zajednicu (► M-5). Glavni grad je 1800.g. postao novoosnovani grad Vašington, koji je dobio ime po uspešnom generalu i prvom predsednikom SAD – Džordžu Vašingtonu (1789.–1797.g.).

- **Beschreibe die Ereignisse bis zur Gründung der USA.**
- **Opiši događaje do stvaranja SAD.**

**Kolonien werden zu den United States of America („USA“) /
Kolonije postaju Sjedinjene Američke Države („SAD“)****Kolonien werden zu den United States of America („USA“) / Kolonijalisti i domoroci („Indijanci“)**

- *Beschreibe den Alltag der Menschen in Nordamerika.*
- *Opiši svakodnevicu ljudi u Severnoj Americi.*

- *Erläutere die Beweggründe der Auswanderer.*
- *Pojasni razloge iseljenika za odlazak u Ameriku.*

**Der Freiheitskampf der englischen Siedler und die Gründung der USA /
Borba naseljenika za slobodu (Američki rat za nezavisnost) i stvaranje SAD**

- *Beschreibe die Ereignisse bis zur Gründung der USA.*
- *Opiši događaje do stvaranja SAD.*

Im Schatten der Freiheit / U seni slobode

Afroamerikaner und indigene Völker („Indianer“) / Afroamerikanci i domorodački narodi („Indijanci“)

Afroamerikaner/Afroamerikanac, Baumwollplantagen/plantaže pamuka, Forts/utvrđenja, Inuit/Eskim, Nordstaaten/Severne države, Rassentrennung/rasna diskriminacija, Reservate/rezervati, Sezessionskrieg/Američki građanski rat, Südstaaten/Južne države

SAD su ubrzo postale DRŽAVA slobode, ali velike grupe naroda su ostale obespravljene:

■ Afroamerikanci: U SAD se privreda razvijala, od područja do područja, veoma različito. Severno od Vašingtona nastali su važni industrijski gradovi, dok je tropski i vrela jug uglavnom bio pokriven ogromnim plantažama pamuka. Na ovim plantažama su hiljade, iz Afrike silom doteranih, robova obavljali najveći deo teških poslova (► M-1). Narod je, posebno u severnim saveznom državama, bio protiv ropstva. Kao tema, ropstvo je dovelo do velikih političkih svađa. Namera Južnih saveznih država da istupe iz SAD i osnuju novu saveznu državu dovela je na kraju do rata (Američki građanski rat 1861.–1865.g.). Ekonomski jače severne države su u ovom ratu pobedile i stavile ropstvo van zakona. Afroamerikancima je dozvoljeno pravo glasa (1870.g.). Ipak, u SAD su sve do 1960-tih godina postojale škole i prevozna sredstva posebno za „belce“ a posebno za

Afroamerikance („rasna diskriminacija“). Afroamerikanci i do danas dobijaju posao teže od belaca, brže ga gube nego belci, manje od belaca zarađuju ...

■ Domorodačko stanovništvo: Prvi doseljenici su, samo zahvaljujući domorocima, uspeli na početku da prežive duge i oštre zime. Prastanovnici Amerike zato nisu dobili zahvalnost – u protivnom. Sa brzim porastom stanovništva povećava se prodor belaca na zapad. Vojnici su sagradili utvrđenja za zaštitu naseljenika („utvrđenja“). Ratovima, ugovorima pa i prevarama je domorodačkom stanovništvu njegov životni prostor sve više smanjivan. Polovina od preostalih 2,5 miliona domorodaca živi danas u zatvorenim područjima („rezervatima“), koja su predviđena za „Izvorne Amerikance“. U 1970-im godinama pojedini domorodački narodi (npr. Inuiti/„Eskimi“) su uspeli od američke (SAD) vlade dobiti odštetu.

- *Erläutere die Ursachen und Folgen der US-Politik für die Afroamerikaner.*
- *Pojasni uzroke i posledice američke (SAD) politike prema Afroamerikancima.*

- *Beschreibe das Schicksal der indigenen Bevölkerung.*
- *Opiši sudbinu domorodačkog stanovništva.*